ECLI:LV:AT:2023:0531.SKA068423.3.L
Nr. 670004323, SKA-684/2023
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2023.gada 31.maijā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Vēsma Kakste, senatori Anita Kovaļevska un Jānis Pleps

rakstveida procesā izskatīja pieteicēja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2023.gada 20.marta lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteicēja pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) kā /pers. B/ pilnvarotais pārstāvis Rīgas pilsētas tiesai uz elektroniskā pasta adresi nosūtīja pieteikumu. Pieteikuma pielikuma dokumentus pieteicējs tiesai nosūtīja, izmantojot *iCloud* kā datu mākoņa platformu.

Rīgas pilsētas tiesas kanceleja pieteicējam norādīja, ka viņa elektroniskajam pastam nav pievienoti pieteikuma pielikuma dokumenti, jo tos nevar iesniegt mākoņa platformā.

Pieteicējs iesniedza sūdzību Rīgas pilsētas tiesā par kancelejas rīcību, lūdzot iepazīstināt kanceleju ar normatīvajiem aktiem un šo aktu pārkāpuma nepieļaujamību, uzdot nekavējoties reģistrēt iesniegtos dokumentus likumā noteiktajā kārtībā, kā arī atbildē uz sūdzību norādīt apsvērumus, kas ir par pamatu iestādes vai tās darbinieka rīcībai, atsakoties pieņemt dokumentus, kas iesniegti, izmantojot *iCloud* platformas starpniecību.

Rīgas pilsētas tiesas priekšsēdētāja 2023.gada 14.februāra atbildē pieteicējam norādīja, ka dokumentu pielikumu saņemšana tiesā, tiesas darbiniekam pašam tos lejupielādējot no datu mākoņa, šobrīd nav iespējama. Pirmkārt, tas ir saistīts ar sūtījuma saņemšanas drošības riskiem. Otrkārt, tiesas darbiniekam nav iespējams pārliecināties, ka visa norādītajā datu mākonī iekļautā informācija ir adresēta tiesai un ir attiecināma uz konkrēto dokumentu. Tāpat atbildē norādīts, ka šādu informācijas nodošanas kanālu neparedz Tieslietu ministrijas 2021.gada 29.novembra iekšējie noteikumi Nr. 1-2/10 „Tiesu lietvedības organizēšanas noteikumi". Personas tiesības iesniegt liela apjoma failus tiesā tiek nodrošinātas, personu aicinot šādā situācijā elektroniskā dokumenta pielikumus nosūtīt tiesai vairākos sūtījumos.

[2] Pieteicējs iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesai. Pieteikumā izteikti šādi lūgumi:

1) atcelt Rīgas pilsētas tiesas priekšsēdētājas 2023.gada 14.februāra atbildi kā administratīvo aktu pilnībā;

2) uzdot Rīgas pilsētas tiesai iepazīstināt kancelejas darbiniekus ar pieteicēja tiesībām dokumentus tiesai nosūtīt ar *iCloud* platformas starpniecību un informēt par nepieļaujamību šajā sakarā pieteicējam uzlikt kādus ierobežojumus;

3) uzdot Rīgas pilsētas tiesai izdot jaunu administratīvo aktu, ar kuru tiktu noteikts, ka pieteicējam nepastāv ierobežojumi dokumentus tiesai nosūtīt ar *iCloud* platformas starpniecību un tiesas personālam ir aizliegts šajā sakarā uzlikt jebkādus ierobežojumus;

4) piespriest no atbildētāja atlīdzinājumu 700 *euro*;

5) piespriest no atbildētāja samaksāto valsts nodevu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2023.gada 20.marta lēmumu atteikts pieņemt pieteicēja pieteikumu. Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Lai atzītu, ka personai ir tiesības prasīt administratīvā akta izdošanu tiesas ceļā, vispirms jākonstatē, ka tiesību normās vispārīgi ir paredzētas privātpersonu tiesības noteiktos apstākļos prasīt konkrētu tiesisko seku radīšanu (labvēlīga administratīvā akta izdošanu). Tikai tad, ja no tiesību normām izriet privātpersonu vispārīgas tiesības prasīt, lai iestāde noteiktos apstākļos piešķir personai konkrētu labumu, iestādes atteikums ir vērtējams kā administratīvais akts (labvēlīga administratīvā akta izdošanas atteikums) un personai ir tiesības vērsties tiesā ar prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Ja persona iestādei prasa ko tādu, ko saskaņā ar tiesību normām vispār nav tiesību pieprasīt, iestādes atteikums nerada personas tiesību aizskārumu, tātad nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to personai nav arī tiesību konkrēto labumu prasīt tiesas ceļā.

[3.2] Atbilstoši pieteikumā norādītajam pieteicējs vēlas, lai tiktu izdots viņam labvēlīgs administratīvais akts, ar kuru tiktu noteikts, ka viņš turpmāk drīkst Rīgas pilsētas tiesā iesniegt dokumentus ar *iCloud* platformas starpniecību.

Tiesību normās nav tiešas norādes par tiesā iesniedzamo elektronisko dokumentu formātu, tās arī neparedz *iCloud* platformu kā iesniedzamo elektronisko dokumentu formātu. Tādējādi nav nozīmes apstāklim, ka no tiesību normām neizriet ierobežojums personai tiesas dokumentus iesniegt ar *iCloud* platformas starpniecību. Tiesību normas neparedz prasīt izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu noteikts, ka personai ir tiesības iesniegt tiesā dokumentus ar *iCloud* platformas starpniecību. Tādēļ Rīgas pilsētas tiesas priekšsēdētājas 2023.gada 14.februāra atbilde nerada pieteicēja tiesību aizskārumu. Secīgi – pieteicējam nav tiesību vērsties tiesā ar prasījumu par šāda labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[3.3] Ievērojot minēto, pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā un to jāatsaka pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu.

[3.4] Tā kā nav pieļaujams pamatprasījums, administratīvā procesa kārtībā nav izskatāms arī ar to saistītais atlīdzinājuma prasījums.

[4] Pieteicējs iesniedza blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmumu. Blakus sūdzībā norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Pieteicējs pieteikumā ir skaidri lūdzis atcelt Rīgas pilsētas tiesas priekšsēdētājas administratīvo aktu. Tādēļ Administratīvās rajona tiesas tiesnesim pārsūdzētajā lēmumā nebija tiesību izdomāt, ka pieteicēja lūgums ir nevis administratīvā akta atcelšana, bet labvēlīga administratīvā akta

izdošana.

[4.2] Ievērojot Latvijas Republikas Satversmes 92.pantu un Civilprocesa likuma 1.panta pirmo daļu, personai ir tiesības vērsties tiesā. Lai persona vērstos tiesā, tai ir nepieciešams iesniegt dokumentus. Tiesas darbiniekam nav tiesību pašam izdomāt, kādu platformu elektroniskai dokumentu iesniegšanai persona var izmantot un kādu nevar. Dokumentu piegāde tiesai elektroniski ir interpretējama plaši un bez diskriminācijas.

[4.3] Vienīgais veids, kā īstenot tiesas kontroli pār iestādes (šajā gadījumā – tiesas) administratīvo aktu vai faktisko rīcību, ir to pārbaudīt administratīvā procesa ietvaros. Tādēļ šis gadījums ir izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

Motīvu daļa

[5] Tiesneša apsvērumi par prasījumu pārinterpretāciju pārsūdzētajā lēmumā vispārīgi ir pareizi.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 1. un 2.punktam pieteikumu administratīvajā tiesā var iesniegt: 1) par administratīvo aktu (par administratīvā akta izdošanu, atcelšanu un spēkā esību); 2) par iestādes faktisko rīcību (tostarp atbildes sniegšanu uz iesniegumu Iesniegumu likuma izpratnē).

Administratīvo aktu izdod iestāde tiesisko attiecību nodibināšanai, grozīšanai, konstatēšanai vai izbeigšanai. Ja labums, kuru persona vēlas iegūt, ir piešķirams ar administratīvo aktu, tad strīda gadījumā tiesā nav izmantojams prasījums par faktisko rīcību – piemēram, atbildes sniegšanu atbilstoši Iesniegumu likumam. Iesniegumu likuma kārtībā persona vēršas iestādē ar lūgumu, sūdzību, priekšlikumu vai jautājumu, lai līdzdarbotos valsts pārvaldē. Šādā gadījumā persona saņem vienīgi iestādes atbildi, bet personas vēršanās iestādē mērķis nav tiesisko attiecību nodibināšana. Savukārt, ja personas mērķis ir tieši labvēlīga administratīvā akta izdošana un iestāde ir atteikusies izdot šādu aktu (noraidījusi personas prasījumu), tad neatkarīgi no tā, vai persona prasījumu tiesai formulē par administratīvā akta atcelšanu vai par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, pieteikums ir par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Minētais saistīts ar to, ka ar nelabvēlīga administratīvā akta atcelšanu vien nav iespējams panākt personai vēlamo rezultātu.

Tādēļ pieteicēja apsvērumi, ka tiesnesim nav tiesību šādi pārinterpretēt prasījumu, vispārīgi nav pareizi. Tomēr šajā gadījumā tam nav izšķirošas nozīmes. Tiesneša lēmuma rezultāts, ka pieteicēja pieteikums nav skatāms administratīvā procesa kārtībā, ir pareizs. Tomēr tālāk norādīto apsvērumu dēļ konkrētajā gadījumā tiesnesis nepareizi vērtējis, vai tiesību normas paredz labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[6] Kā redzams no pieteikuma Administratīvajai rajona tiesai, pieteicējs Rīgas pilsētas tiesai elektroniski nosūtīja pieteikumu ar attiecīgu prasījumu un tam pievienoja strīdus pielikumus. Nav šaubu, ka pieteicējs Rīgas pilsētas tiesā vērsās Civilprocesa likuma kārtībā un tādējādi veica civilprocesuālu darbību. Šādā gadījumā arī tiesa (tiesnesis), pieņemot vai atsakot pieņemt pieteikumu tiesai vai tam pievienotus dokumentus vai atstājot pieteikumu bez virzības trūkumu novēršanai, rīkojas saskaņā ar Civilprocesa likumu.

Civilprocesa likuma 1.pants noteic, ka katrai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā (pirmā daļa). Personai, kas griezusies tiesā, ir tiesības uz tās lietas izskatīšanu tiesā likumā noteiktajā procesuālajā kārtībā (otrā daļa).

Līdz ar to visi strīdi, kas pieteicējam rodas sakarā ar pieteikumam pievienotu dokumentu pieņemšanu, ir risināmi tam noteiktā – civilprocesuālā – kārtībā. Tiesa, kurā iesniegts pieteikums un pielikumi, šādā gadījumā nav uzskatāma par iestādi Administratīvā procesa likuma izpratnē. Tā neizdod administratīvos aktus un neveic faktisko rīcību Administratīvā procesa likuma izpratnē, un tās darbību tiesiskums nav pārbaudāms administratīvajā tiesā. Tādēļ Administratīvās rajona tiesas tiesnesim nebija jāvērtē, vai šādā gadījumā ir izdodams administratīvais akts.

[7] Pieteicēja iebildums, ka ir ierobežotas viņa tiesības uz taisnīgu tiesu, nav pamatots. Pirmkārt, kā jau norādīts, personas tiesību aizsardzībai ir paredzēta noteikta procesuālā kārtība. Ja pati persona izvēlas citu veidu, kādā īstenot savas tiesības, proti, tādu, kas neatbilst tiesību normās noteiktajam, nesekmīgais rezultāts nav uzskatāms par tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumu. Otrkārt, no pieteicēja iesniegtajiem dokumentiem arī redzams, ka Rīgas pilsētas tiesas tiesnesis 2023.gada 19.janvārī ir lēmis par attiecīgā pieteikuma civillietā virzību. Savukārt no Tiesu informācijas sistēmas ir redzams, ka Rīgas pilsētas tiesas tiesnesis 2023.gada 25.aprīlī ir lēmis par pieteikuma civillietā pieņemšanu un lietas ierosināšanu. Tādēļ nav konstatējams, ka pieteicējam būtu arī faktiski šķēršļi savu (vai sava pārstāvamā) tiesību īstenošanā.

[8] Šādos apstākļos pārsūdzētais Administratīvās rajona tiesas tiesneša lēmums ir atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts, Senāts

nolēma

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2023.gada 20.marta lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

V. Kakste A. Kovaļevska J. Pleps